

Sygn. akt III AUa 1245/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 czerwca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi w Ł. III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie: Przewodniczący: SSA Mirosław Godlewski

Sędziowie: SSA Jolanta Wolska (spr.)

del. SSO Joanna Baranowska

Protokolant: st. sekr. sąd. Kamila Tomasik

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 czerwca 2015 r. w Ł.

sprawy (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

przy udziale zainteresowanych: A. D., K. D., T. F., K. G., M. G., W. K., Z. K., M. K., J. K., M. S. (1), K. Ś., A. Ś., G. T. (1), G. Z.

o wysokość podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne

na skutek apelacji (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 15 lipca 2014 r. sygn. akt V U 510/14,

1. oddala apelację;

2. zasądza od (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T. kwotę 120 (sto dwadzieścia) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję.

Sygn. akt: III AUa 1245/14

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 16 stycznia 2014 roku o numerach: (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...), (...) oraz (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne pracowników (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.: W. K., Z. K., G. T. (2), K. Ś., T. F., M. K., J. K., G. Z., A. D., K. G. oraz A. Ś. w miesiącach: grudniu 2010 roku, grudniu 2011 roku, grudniu 2012 roku.

Decyzjami z dnia 16 stycznia 2014 roku o numerach: (...), (...), (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. ustalił podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne: emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne pracowników (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G.: M. S. (2), K. D., oraz M. G. w miesiącach: grudniu 2011 roku, grudniu 2012 roku.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 15 lipca 2014 roku Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił odwołania płatnika składek od powyższych decyzji.

Powyższe orzeczenie poprzedziły następujące ustalenia faktyczne:

Przedsiębiorstwo (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G., jako pracodawca (płatnik składek), jest zobowiązany do odprowadzania składek do ZUS z tytułu ubezpieczeń społecznych pracowników, tj. ubezpieczenia emerytalnego, rentowego, chorobowego i wypadkowego oraz ubezpieczenia zdrowotnego. W Spółce (...) funkcjonuje Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych. W okresie od dnia 1 kwietnia 2006 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku obowiązywał u płatnika Regulamin Gospodarowania Środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 1 kwietnia 2006 roku, zmieniony aneksami, ustalony przez Zarząd Spółki G. w porozumieniu z przedstawicielem załogi T. B.. Zasady gospodarowania Funduszem oraz podział środków Funduszu na poszczególne cele i rodzaje działalności socjalnej (preliminarz wydatków na dany rok) ustalał Zarząd jednostki w uzgodnieniu z przedstawicielem załogi. Z Funduszu Socjalnego mogły być dofinansowywane świadczenia i usługi, między innymi paczki świąteczne dla dzieci i młodzieży od 1 roku do lat 15 i bony towarowe, a także udzielane zapomogi w przypadku indywidualnych zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych, długotrwałej choroby lub śmierci. Podstawą przyznania pomocy socjalnej finansowanej z Funduszu było złożone na piśmie oświadczenie osoby uprawnionej wraz z wyliczoną wysokością dochodów brutto przypadających na osobę w rodzinie. W dniu 24 listopada 2010 roku Zarząd Spółki Grudzień L. w porozumieniu z przedstawicielem załogi T. B. postanowił udzielić pracownikom przedświątecznej pomocy materialnej finansowanej z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w zamian za bony towarowe, ustalając następujące kryteria:

- 1) przy dochodzie do 400 % minimalnego wynagrodzenia na członka rodziny- pomoc finansowa w kwocie 700,00 zł;
- 2) przy dochodzie powyżej 400% minimalnego wynagrodzenia na członka rodziny - pomoc finansowa w kwocie 490,00 zł.

W grudniu 2010 roku płatnik składek wypłacił z (...) 190 pracownikom, w tym zainteresowanym (za wyjątkiem K. D. oraz M. S. (2), którzy wówczas nie byli jeszcze pracownikami płatnika), świadczenie przedświąteczne w tej samej kwocie 700,00 zł oraz jednemu pracownikowi A. B. świadczenie przedświąteczne w kwocie 490 zł.

Od dnia 1 stycznia 2011 roku zasady korzystania z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych u płatnika określał nowy regulamin z 2011 roku ustalony przez Zarząd Spółki w porozumieniu z przedstawicielem załogi reprezentującym interesy pracowników T. B.. Zakres osób uprawnionych do korzystania ze świadczeń z Funduszu był taki sam, jak w poprzednim regulaminie. Także na podstawie tego regulaminu przewidziano paczki świąteczne dla dzieci i młodzieży od 1 roku do lat 15 i bony towarowe, a także pozostałą pomoc finansową w formie zapomóg przyznawanych pracownikom lub członkom ich rodzin w przypadku indywidualnych zdarzeń losowych, klęsk żywiołowych, długotrwałej choroby lub śmierci. Podstawą przyznania pomocy socjalnej finansowanej z funduszu było złożenie na piśmie oświadczenia osoby uprawnionej wraz z wyliczoną wysokością dochodów brutto przypadających na osobę w rodzinie.

W dniu 18 listopada 2011 roku oraz w dniu 23 listopada 2012 Zarząd Spółki w porozumieniu z przedstawicielem załogi T. B. postanowił udzielić pracownikom przedświątecznej pomocy materialnej finansowanej z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych w zamian za bony towarowe, ustalając identyczne jak w 2010 roku kryteria.

W grudniu 2011 roku płatnik składek wypłacił z ZFŚS wszystkim pracownikom „świadczenie przedświąteczne” w tej samej wysokości, tj. w kwocie 700 zł.

W grudniu 2012 roku płatnik składek wypłacił z ZFŚS wszystkim pracownikom, „świadczenie przedświąteczne” w tej samej wysokości, tj. w kwocie 800 zł.

Obowiązujące u płatnika kryterium podziału pomocy przedświątecznej między uprawnionych w postaci 400 % minimalnego wynagrodzenia zostało zaproponowane płatnikowi przez przedstawiciela załogi T. B.. Do korzystania z pomocy przedświątecznej uprawnieni byli wszyscy pracownicy płatnika, za wyjątkiem członków zarządu Spółki.

Płatnik w spornym okresie 2010-2012 zatrudniał około 200 osób. Pracownicy zarabiali w firmie w spornym okresie od minimalnego miesięcznego wynagrodzenia do około 5500 zł. Tylko zarobki w grupie kierowniczej przekraczały kwotę 5500 zł.

W celu uzyskania pomocy przedświątecznej pracownicy składali w spornych okresach płatnikowi pisemne oświadczenia o dochodach brutto na jednego członka rodziny. Dochody w przeliczeniu na jedną osobę kształtowały się w rodzinach pracowników płatnika od kilkuset złotych (najniższy dochód w 2012 roku w przeliczeniu na osobę wynosił 271,84 zł) do kilku tysięcy złotych (najwyższy dochód w 2012 roku wynosił 4800 zł na osobę). Kadrowa płatnika analizowała składane oświadczenia pod względem formalnym celem ustalenia w oparciu o próg dochodowy w wysokości 400 % minimalnego wynagrodzenia na jednego członka rodziny wysokości należnej pracownikowi pomocy przedświątecznej.

M. G. w spornym okresie pracował u płatnika jako suwnicowy, jego zarobki wynosiły 1100 - 1200 zł netto. Miał na utrzymaniu trzech studiujących synów. Żona pracowała jako szwaczka i zarabiała 1050 zł miesięcznie. Wraz z żoną posiadał gospodarstwo rolne położone w K. o powierzchni 2,60 ha, gdzie zamieszkiwał z rodziną.

Płatnik nie kwestionował rachunkowych wyliczeń podstaw wymiaru składek ustalonych przez ZUS w zaskarżonych decyzjach.

W świetle tak poczynionych ustaleń faktycznych Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie płatnika składek nie zasługuje na uwzględnienie. W przedmiotowej sprawie spór dotyczył podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników podlegających, z mocy art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych oraz art. 81 ust. 1 i 6 oraz art. 83 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych ubezpieczeniom: emerytalnemu i rentowym, chorobowemu, wypadkowemu, oraz ubezpieczeniu zdrowotnemu. Sąd Okręgowy stwierdził, że zgodnie z regulacją zawartą w art. 18 ust. 1 i ust. 2 w zw. z art. 20 ustawy systemowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi przychód w rozumieniu ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych. Zamknięty katalog przychodów, które nie podlegają uwzględnieniu do podstawy wymiaru składek zawiera rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Zgodnie z treścią § 2 ust. 1 pkt 19 ww. rozporządzenia, nie stanowią podstawy wymiaru składek, świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach zakładowego funduszu świadczeń socjalnych. Sąd Okręgowy odwołał się także do definicji działalności socjalnej określonej w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Podniósł, że o tym, czy środki Funduszu zostały rozdysponowane zgodnie z kryterium socjalnym, decyduje sytuacja życiowa, rodzinna i materialna osób uprawnionych (art. 8 ust.1 cyt. wyżej ustawy), co oznacza, że kryterium socjalne musi być dostosowane do uprawnionej grupy w taki sposób, aby różna sytuacja życiowa, rodzinna, materialna poszczególnych osób wchodzących w skład tej samej grupy (pracowników płatnika) powodowała różną wysokość świadczeń, które otrzymują z Funduszu.

W 2010 r., 2011 r. i 2012 r. pracodawca uzależnił wysokość pomocy przedświątecznej od dochodu na jednego członka rodziny w wysokości 400 % minimalnego wynagrodzenia. Minimalne wynagrodzenie w spornym okresie wynosiło kolejno: w 2010 r. – 1317 zł, w 2011 r. – 1386 zł, w 2012 r. – 1500 zł, to oznacza, że pracownik, którego dochód w rodzinie nie przekroczył na jedną osobę w 2010 r. kwoty 5268 zł, w 2011 r. kwoty 5544 zł i w 2012 r. kwoty 6000zł, otrzymał pomoc przedświątęczą w wyższej wysokości. Dochody, po przeliczeniu na jednego członka rodziny, za wyjątkiem jednej osoby w 2010 r., nie przekraczały tego progu. W związku z tym, w ocenie Sądu Okręgowego, przyjęte przez pracodawcę przy wypłacie spornych świadczeń w 2010 r., 2011 r. i 2012 r. kryterium (400 % minimalnego wynagrodzenia), nie doprowadziło do zróżnicowania wysokości wypłaconej pracownikom pomocy przedświątecznej,

pomimo że sytuacja pracowników płatnika nie była porównywalna, lecz zróżnicowana. Przyjęte przez pracodawcę przy wypłacie spornych świadczeń w 2010 r., 2011 r. i 2012 r. kryterium 400 % minimalnego wynagrodzenia nie było wynikiem indywidualnej analizy sytuacji życiowej, materialnej i rodzinnej uprawnionych pracowników, i dlatego świadczenia te należy uznać za dodatkowe wynagrodzenie pracownika, czyli przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej.

Sąd nie podzielił zarzutu skarżącego, że przepisy rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie wymagają, aby świadczenia z ZFŚS zostały przez pracodawcę przyznane pracownikom zgodnie z ustawą o ZFŚS. Sąd stwierdził bowiem, że rozporządzenie jako akt podwykonawczy nie może być sprzeczny z ustawą, która jest aktem wyższej rangi. Cele socjalne są realizowane wówczas, gdy ulgowe świadczenia są przyznawane pracownikom po analizie sytuacji materialno - życiowej uprawnionego, jak tego wymaga art. 8 ust 1 ustawy o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych.

Nie ma racji skarżący podnosząc, że również inne świadczenia były przyznawane z ZFŚS w oparciu o zbliżone kryteria, a nie zostały zakwestionowane przez ZUS. Wprawdzie kryteria przyznawania pomocy z Funduszu były uzależnione od wysokości minimalnego wynagrodzenia, ale progi, od których zależała wysokość świadczenia były zdecydowanie bardziej zróżnicowane. W Regulaminie 2006 r. w przypadku dofinansowania wypoczynku dla dzieci, wycieczek i imprez sportowo-rekreacyjnych, wczasów, były aż 4 progi: do 200 % wynagrodzenia minimalnego, powyżej 200 do 300 % minimalnego wynagrodzenia, powyżej 300 do 400 % minimalnego wynagrodzenia i powyżej 400 % minimalnego wynagrodzenia – wówczas jednak dofinansowanie w ogóle nie przysługiwało. Tak samo kwestie dofinansowania wypoczynku dla dzieci regulował Regulamin 2011 r. W przypadku dochodu ponad 400 % minimalnego wynagrodzenia na członka rodziny, dofinansowanie nie przysługiwało. Wyższe kryteria dochodowe były tylko w przypadku dofinansowania wycieczek turystycznych i imprez sportowo - rekreacyjnych.

Powyższe orzeczenie zaskarżył apelacją płatnik składek, zarzucając:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1, w zw. z art. 21 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 81 ust. 1 i ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki społecznej finansowanych ze środków publicznych oraz § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, poprzez uznanie, że wypłacona pomoc przedświadczeniowa stanowiła podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, pomimo sfinansowania jej w całości ze środków funkcjonującego u płatnika składek Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych;

2. naruszenie przepisów postępowania mające istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, tj. art. 227 w zw. z art. 217 § 1 k.p.c., poprzez oddalenie złożonego przez odwołującego wniosku dowodowego dotyczącego przedstawienia wykazu wysokości otrzymywanych wynagrodzeń pracowników spółki (...), mającego na celu wykazanie, że ustalone kryteria przez spółkę odzwierciedlały sytuacje materialno-bytową i socjalną świadczeniobiorców, także pośrednio wykazanie, że wszyscy pracownicy w spółce byli w podobnej sytuacji socjalno-bytowej;

3. oparcie rozstrzygnięcia na błędnie ustalonym stanie faktycznym, poprzez przyjęcie, że świadek T. B. zeznał, iż kryteria kwalifikujące wysokość przyznania pomocy przedświadczeniowej zostało ustalone po to, aby wszyscy pracownicy dostali pomoc przedświadczeniową w jednakowej wysokości, a nie była ona uzależniona od ich indywidualnej sytuacji i potrzeb.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołań płatnika składek, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i skierowanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji lub uchylenie wyroku w całości i poprzedzających go decyzji organu rentowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania

przez organ rentowy, a nadto o zasądzenie na rzecz odwołującego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm prawem przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest bezzasadna i podlega oddaleniu.

Rozstrzygnięcie sądu I instancji jest prawidłowe i znajduje oparcie zarówno w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym, jak

i obowiązujących przepisach prawa. Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe, dokonał analizy zebranych dowodów, nie naruszając zasady swobodnej ich oceny i w oparciu o zasadnie przyjęty stan faktyczny sprawy prawidłowo zastosował konkretnie przywołane przepisy prawa materialnego. Przywołał ugruntowane orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych w zakresie wyjaśniającym, jakie świadczenia wypłacone pracownikom mogą być uznane za świadczenia socjalne oraz, jakie konsekwencje na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych wywołuje nieuznanie wypłaconych świadczeń za świadczenia socjalne. Sąd Apelacyjny podziela zarówno ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego, jak i rozważania prawne zawarte w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie znajdując żadnych podstaw do jego zmiany, bądź uchylenia.

W niniejszej sprawie spór dotyczy podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników (podlegających, z mocy art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym, i z mocy art. 11 pkt 1 i art. 12 pkt 1 tej ustawy, ubezpieczeniom chorobowemu i wypadkowemu) oraz podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne na podstawie art. 81 ust. 1 ustawy z 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (t.j. Dz.U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027, ze zm.). Organ rentowy ustalił nową, wyższą podstawę wymiaru tych składek, wliczając do niej świadczenia socjalne wypłacone zainteresowanemu pracownikom.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 w związku z art. 20 ustawy systemowej, podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi przychód, o jakim mowa w art. 4 pkt 9 i pkt 10 tej ustawy. Stosownie do powołanego wyżej punktu 9 art. 4 - użyte w ustawie określenie przychód oznacza przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy. Zgodnie zaś z art. 81 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, do ustalenia podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne pracowników stosuje się przepisy określające podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe tych osób. W świetle art. 12 ust. 1 ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (tekst jednolity: Dz.U. 2012. 361), za przychody ze stosunku służbowego, stosunku pracy, pracy nakładczej oraz spółdzielczego stosunku pracy uważa się wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężną świadczeń w naturze, bądź ich ekwiwalenty, bez względu na źródło finansowania tych wypłat i świadczeń, a w szczególności: wynagrodzenia zasadnicze, wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie od tego, czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Zatem wartość świadczeń przedświadczeniowych uzyskanych od pracodawcy jest przychodem pracownika w rozumieniu art. 12 ww. ustawy. Wyłączenia z podstawy wymiaru składek wynikają z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, które zawiera zamknięty katalog przychodów niestanowiących podstawy wymiaru składek. Na

podstawie § 2 ust. 1 pkt 19 ww. rozporządzenia, nie stanowią podstawy wymiaru składek, świadczenia finansowane ze środków przeznaczonych na cele socjalne w ramach Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

Z niespornych ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że u płatnika składek - Przedsiębiorstwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w G. w spornym okresie obowiązywał od dnia 1 kwietnia 2006 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku Regulamin Gospodarowania Środkami Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych z dnia 1 kwietnia 2006 roku, a od dnia 1 stycznia 2011 roku nowy regulamin z 2011 roku, ustalony jak poprzednio przez Zarząd Spółki w porozumieniu z przedstawicielem załogi reprezentującym interesy pracowników, T. B.. Regulaminy nie wprowadzały kryterium, od którego spełnienia zależała wysokość przyznawanej pomocy przedświątecznej. W tym zakresie każdy regulamin odsyłał do decyzji pracodawcy (Zarządu Spółki), który w uzgodnieniu z przedstawicielem załogi miał każdorazowo ustalać wysokość takiej pomocy, której udzielenie zależało od złożenia przez pracownika najpóźniej do 30 kwietnia każdego roku pisemnego oświadczenia z wyliczoną wysokością dochodów brutto przypadających na osobę w rodzinie. Zarząd Spółki, w uwzględnieniu woli przedstawiciela załogi T. B., ustalił w spornym okresie (2010-2012) dwa progi dochodowe, od których spełnienia była uzależniona wysokość pomocy przedświątecznej. Wysokość pomocy przedświątecznej, zgodnie z przyjętym kryterium 400 % minimalnego wynagrodzenia na jednego członka rodziny, miała wynosić odpowiednio: w 2010 i 2011 r. – 700 zł i 490 zł oraz w 2012 r. 800 zł i 500 zł.

Odnosząc się do zarzutów apelacji, w pierwszej kolejności stwierdzenia wymaga, że zarzuty skarżącego dotyczące naruszenia prawa procesowego są nieuzasadnione. Nie jest zasadny zarzut naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 227 w zw. z art. 217 § 1 k.p.c., poprzez oddalenie złożonego przez odwołującego wniosku dowodowego dotyczącego przedstawienia wykazu wysokości otrzymywanych wynagrodzeń pracowników spółki (...), mającego na celu wykazanie, że ustalone kryteria przez spółkę odzwierciedlały sytuację materialno-bytową i socjalną świadczeniobiorców, także pośrednio wykazanie, że wszyscy pracownicy w spółce byli w podobnej sytuacji socjalno-bytowej. Jak wynika z niekwestionowanych ustaleń Sądu Okręgowego, Sąd ten ustalił, jakie wynagrodzenia otrzymali zainteresowani pracownicy spółki w latach 2010, 2011 i 2012 i z ustaleń tych wynika, że były one różne. Zatem, wbrew stanowisku skarżącego, ten element stanu faktycznego został ustalony przez Sąd I instancji. Wyjaśnić jednak należy, że wysokość zarobków uzyskiwanych w zakładzie pracy nie stanowi kryterium, na podstawie którego możliwa byłaby ocena sytuacji rodzinnej, majątkowej i życiowej pracowników. Jest to jeden z elementów wpływających na tę sytuację i ją kształtujących, ale niewątpliwie niewystarczającym, bo nie uwzględnia chociażby członków rodziny i ich dochodów lub ich brak.

Niezasadnie też skarżący zarzuca, że Sąd Okręgowy błędnie przyjął, że świadek T. B. zeznał, iż kryteria kwalifikujące wysokość przyznania pomocy przedświątecznej zostały ustalone po to, aby wszyscy pracownicy dostali pomoc przedświątęcną w jednakowej wysokości. Jak wynika z zeznań T. B. złożonych na rozprawie w dniu 1 lipca 2014 roku, słyszał on od pracowników, że pensje są nie za wysokie i dlatego chciał, aby pracownik dostał jak największą kwotę. Świadek wiedział, jakie są zarobki pracowników w firmie, że wynoszą ok. 2500 netto z wahaniami ok. 500 zł i dlatego zaproponował kryterium socjalne w wysokości 400 % minimalnego wynagrodzenia. Intencja zatem przedstawiciela załogi jest oczywista. Dążeniem jego było, aby wszyscy pracownicy otrzymali z ZFŚS świadczenia w jednakowej wysokości. Cel jakim było otrzymanie przez pracowników świadczeń w jednakowej wysokości wynika też z zeznań prezesa zarządu spółki G., S. Ś.. Zeznał on bowiem, że chciał, aby wypłaty z funduszu socjalnego były zróżnicowane, ale „załoga stała oporem, chciała aby świadczenia były w tej samej wysokości.” Z zeznań tych wynika również, że spośród zatrudnionych pracowników w liczbie ogólnej od 180 do 220 osób, zarobki pracowników oscylują na chwilę obecną od 1650 zł do 5500 zł brutto. Tylko zarobki członków zarządu były wyższe niż 5500 zł brutto. Okazało się, że tylko jednemu pracownikowi wypłacono niższe świadczenie, a wszyscy pozostali otrzymali je w jednakowej wyższej wysokości. Prezes zarządu zeznał ponadto, że już w 2010 roku miał świadomość, że ustalone kryterium nie różnicuje pracowników, ale nie podjął żadnych kroków, bo było zgodne z wolą załogi.

Nietrafne okazały się też zarzuty naruszenia prawa materialnego art. 18 ust 1, art. 20 ust. 1, w zw. z art. 21 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, art. 81 ust. 1 i ust. 6 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki społecznej finansowanych ze środków publicznych oraz § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru

składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, poprzez uznanie, że wypłacona pomoc przedświadczeniowa stanowiła podstawę wymiaru składek na obowiązkowe ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, pomimo sfinansowania jej w całości ze środków funkcjonującego u płatnika składek Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.

W uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy wyjaśnił dlaczego otrzymane przez zainteresowanych pracowników kwoty pieniężne stanowią podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne, pomimo że faktycznie zostały wypłacone z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych. Sąd Okręgowy dokonał bowiem ustaleń na okoliczność, czy wypłacone kwoty były rzeczywiście świadczeniami socjalnymi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych i doszedł do trafnego wniosku, że sporne kwoty nie były takimi świadczeniami, a zatem na mocy art. 18 stanowią podstawę wymiaru składek. Sąd pierwszej instancji słusznie bowiem wskazał, że o tym, czy środki Funduszu zostały rozdysponowane zgodnie z kryterium socjalnym, decyduje sytuacja życiowa, rodzinna i materialna osób uprawnionych (art. 8 ust.1 ustawy o zfśss), co oznacza, że kryterium socjalne musi być dostosowane do uprawnionej grupy w taki sposób, aby różna sytuacja życiowa, rodzinna, materialna poszczególnych osób wchodzących w skład tej samej grupy (pracowników płatnika) powodowała różną wysokość świadczeń, które otrzymują z Funduszu. Z ustaleń Sądu Okręgowego wynika tymczasem, że sytuacja życiowa, rodzinna i materialna zainteresowanych pracowników była w latach 2010 - 2012 różna i różne były dochody na jednego członka rodziny tych pracowników.

Zgodnie z treścią art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (Dz.U. z 1996 r. Nr 70 poz. 335 ze zm.), przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu uzależnia się od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Fundusz Świadczeń Socjalnych jest instytucją prawną, która ma łagodzić różnice w poziomie życia pracowników i ich rodzin. Jest on wyrazem funkcji społecznej zakładu pracy, zaś jego adresatami są zwłaszcza rodziny o najniższych dochodach i im gorsza jest sytuacja osoby uprawnionej, tym wyższe powinno być świadczenie. Art. 8 ust. 2 ustawy wymaga, by pracodawca w regulaminie - uzgodnionym z zakładowymi organizacjami związkowymi - ustalił między innymi "warunki korzystania przez osoby uprawnione z usług i świadczeń finansowanych z Funduszu". Treść art. 8 ust. 1 ustawy uzasadnia przy tym tezę, że pracodawca nie może ustalić tych warunków według wybranych przez siebie kryteriów, z pominięciem naczelnej zasady wyrażonej w tym przepisie, tej mianowicie, że przyznawanie ulgowych usług i świadczeń oraz wysokość dopłat z Funduszu zostało uzależnione wyłącznie od sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej osoby uprawnionej do korzystania z Funduszu. Jest to tzw. kryterium socjalne, którego przyjęcie przez ustawodawcę prowadzi do wniosku, że jest wykluczone przyznawanie ulgowych usług i świadczeń z Funduszu ogółowi zatrudnionych w tej samej wysokości, według zasady "każdemu po równo". Doświadczenie życiowe pokazuje zarazem, że jest mało prawdopodobne, by dwie osoby uprawnione pozostawały w jednakowej sytuacji materialnej, życiowej i rodzinnej, a tylko taka (lub bardzo zbliżona) pozwalałaby na przyznanie świadczeń w tej samej wysokości. Tym bardziej więc możliwość taką należy wykluczyć, gdy uprawnionymi jest kilka, kilkanaście, czy kilkadziesiąt osób (por. wyrok SN z 20.08.2001r., I PKN 597/00, OSNP 2003/14/331).

W niniejszej sprawie z pewnością nie dokonano podziału środków z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych w oparciu o kryterium socjalne. W spornych okresach wszystkim pracownikom, za wyjątkiem jednego, pracodawca wypłacił z ZFŚS jednakowej wysokości kwoty, choć niewątpliwie ich sytuacja socjalna była różna. Nie była ona jednak badana, a ustalone kryterium 400 % minimalnego wynagrodzenia na jednego członka rodziny w rzeczywistości nie doprowadziło do zróżnicowania wysokości wypłaconych świadczeń. Z materiału dowodowego zebranego w sprawie wynika, że kryterium o takiej treści zostało ustalone właśnie w tym celu, aby nie różnicować pracowników i aby wszystkim wypłacić pomoc świadczeniową po równo. Kryterium to z założenia więc nie miało różnicować pracowników pod względem socjalnym, a miało spowodować ich zrównanie i wypłatę świadczeń w jednakowej wysokości. To, że nie było to kryterium różnicujące, a zrównujące, oraz, że taki właśnie był cel wprowadzenia takiego kryterium wynika jednoznacznie z zeznań T. B. i S. Ś.. Ustanowienie zatem progu dochodowego przypadającego na jednego członka w rodzinie w wysokości 400 % minimalnego wynagrodzenia, czyni to kryterium jedynie pozornym kryterium socjalnym. Takie same świadczenia z funduszu socjalnego otrzymali bowiem pracownicy w różnej sytuacji rodzinnej,

majątkowej i życiowej, co wynika z zeznań zainteresowanych pracowników. Ale skoro celem zamierzeniem było, aby każdy pracownik dostał pomoc w tej samej wysokości, to kryterium zostało tak sformułowane, aby zrealizować to zamierzenie.

W tej sytuacji podzielić należy stanowisko Sądu Okręgowego, że wypłata spornych świadczeń, które w istocie nie mają charakteru socjalnego, jest przychodem pracownika w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy z 26 lipca 1991 roku o podatku dochodowym od osób fizycznych, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek zgodnie z art. 18 ust. 1 ustawy systemowej w związku z § 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej dnia 18 grudnia 1998 roku w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. Jest to przychód ze stosunku pracy. Przyznane pracownikom spółki sporne świadczenia jedynie pozornie były uzależnione od ich sytuacji życiowej, rodzinnej i materialnej, zatem ich wypłacenie wszystkim pracownikom w jednakowej wysokości spowodowało, że świadczenia te trzeba ocenić jako świadczenie dodatkowe pracodawcy, a nie świadczenia z funduszu świadczeń socjalnych, ze wszystkimi tego konsekwencjami prawnymi tak wobec pracowników, jak wobec płatnika składek.

Nietrafny jest zarzut naruszenia prawa materialnego § 2 ust. 1 pkt 19 rozporządzenia M.P. i P.S. z 18.12.1998 r. Przepis ten nie może być interpretowany z pominięciem treści art. 8 ust. 1 ustawy z 4.03.1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych. Kwestia ta była przedmiotem rozważań SN, który w wyroku z dnia 16.09.2009 r. (I UK 121/09), wyraził stanowczy pogląd, że jeżeli wypłata bonów towarowych nie ma charakteru socjalnego, gdyż nie wiąże otrzymania bonów z kryterium socjalnym, to bony należy uznać za przychód w rozumieniu art. 12 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym, który to przychód stanowi podstawę wymiaru składek.

W konsekwencji powyższych rozważań, Sąd Apelacyjny podziela w pełni stanowisko Sądu Okręgowego i nie znajdując podstaw do uwzględnienia zarzutów apelacji w zakresie prawa procesowego i materialnego, na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł, jak w punkcie pierwszym sentencji.

O kosztach postępowania sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 i § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego urzędu (Dz. U. Nr 163 poz.1349 ze zmianami), ograniczając wysokość zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za drugą instancję zgodnie z żądaniem organu rentowego.

Sędziowie: Przewodniczący: